

KHIZNICA
EDVARDA KARDELJA
V CELJU

04097/1985

naš aero

1
85

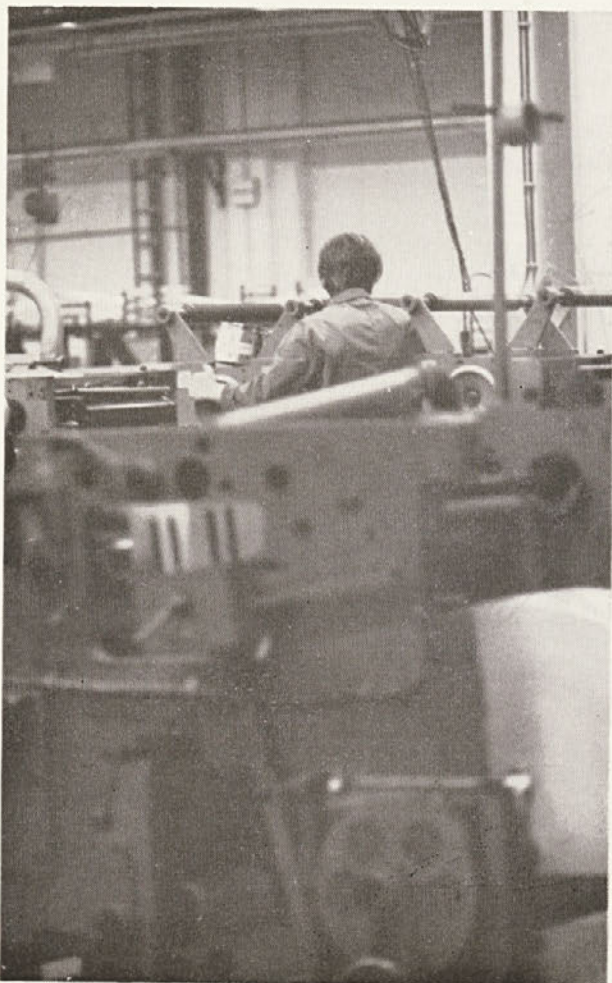

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA
BBBBBBBBBBBBBBBBBB
CCCCCCCCCCCCCCCC
CCCCCCCCCCCCCCCC
DDDDDDDDDDDDDDDD
EEEEEEEEEEEEEEEEEE
FFFFFFFFFFFFFFFFFFFF
GGGGGGGGGGGGGGGG
HHHHHHHHHHHHHHHH
IIIIIIIIIIIIIIIIIIII
JJJJJJJJJJJJJJJJJJ
KKKKKKKKKKKKKKKK
LLLLLLLLLLLLLLLLLL
MMMMMMMMMMMMMMMM
NNNNNNNNNNNNNNNN
OOOOOOOOOOOOOOOO
PPPPPPPPPPPPPPPP
RRRRRRRRRRRRRRRR
SSSSSSSSSSSSSSSS
SSSSSSSSSSSSSSSS
TTTTTTTTTTTTTTTTTT
UUUUUUUUUUUUUUUU
VVVVVVVVVVVVVVVV
ZZZZZZZZZZZZZZZZ
ZZZZZZZZZZZZZZZZ

VSEBINA 1. ŠTEVILKE

1. stran – Na pragu novega poslovnega leta
2. stran – Predstavljamo vam MontenegroTurist iz Budve
3. stran – Bistvene značilnosti gospodarskih gibanj v svetu in napovedi za leto 1985
4. stran – Ocena varovanja družbenega premoženja »Mačehovski odnos do družbene lastnine«
5. stran – Uresničevanje kadrovske politike
6. stran – Obdobni zdravstveni pregledi
9. stran – Ukrepi ob izrednem stanju v proizvodnji celuloze v času nizkih temperatur
Iz varstva pri delu v šempetrski Kemiji
11. stran – Nagradni natečaj
12. stran – Družbenopolitična aktivnost v letu 1984
13. stran – Delo delegacij v DO Aero
14. stran – Družabne igre mladih
15. stran – Priznanje oblikovalcem
16. stran – Nagradna križanka

Iz proizvodnje v tozdu Grafika

naš aero

GLASILO KEMIČNE, GRAFIČNE
IN PAPIRNE INDUSTRIJE CELJE

CELJE, FEBRUAR 1985
LETNIK XXIV – številka 1

uredniški odbor

ivanka čater, rado čepič, slavka hladnik,
jože jazbec, jelka kajtna, vera radič,
miro ribežl, cvetka robas, tone svetelšek,
tone škerbec, srečko vavričuk, tine žnidar

svet glasila

albina cizej, milena krizman, vladimira notar,
ivica stare, gregor švab, bojana videnšek

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

danilo herman

uredil

tone škerbec

oblikovanje naslovne strani

minja bajagić

fotografije

boris trstenjak

tisk

aero, tozd grafika
za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor
aero – celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo,
št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka
od prometa proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.300 izvodov

O 4097 / 1985

Na pragu novega poslovnega leta

Ob vsaki menjavi starega leta z novim smo v nekem smislu zadovoljni ob ugotovitvi, da staro niti ni bilo tako slabo, kakor bi lahko bilo. Novo vedno pričakujemo z optimizmom in se vsaj za kratek čas sprostimo in prepustimo veselju.

Prvi dnevi novega leta pa kažejo, da le ne bo lažje od starega. Dnevi veselja so že za nami. Prvi letošnji dnevi so nas hitro stregnili in nam napovedali nadaljevanje rasti cen, inflacije, padanja realnega življenjskega standarda. Zviševanje cen številnih izdelkov zmanjšuje povpraševanje, kar istočasno pomeni vpliv na proizvodnjo in zaposlenost. Hote ali nehoti moramo pri tej ugotovitvi pomisliti na naše izdelke, ali se tudi za nekatere med njimi kaže manjše povpraševanje? Rekel bi, da. Saj smo že med lanskim letom ugotavljali, da nam prodaja zaostaja, da imamo primere večje ponudbe od povpraševanja. To dejstvo moramo sprejeti zelo resno. Vedno bolj bomo odvisni od rezultatov dobrega ali slabega dela, gospodarjenja, ki temelji na večji produktivnosti in kakovosti. Velikokrat smo težave reševali s spremembo cen. Danes, kot ugotavljamo v trenutku manjšega povpraševanja, to več ni mogoče. Treba je spremeniti »stare navade«.

Surovine – aktualna tema lanskega leta – še vedno ostajajo vsakdanja skrb nabave. Predvsem, če gre za uvozne. Devizni rebalans v našem planu in nefunkcioniranje deviznega

trga nam nakazujeta, da je po narodni: »uzdaj se use in u svoje kljuse«, naloga za povečanje letnega izvoza še vedno »prva prioriteta«. Združevanja v devizno donosne dejavnosti nam dajo bolj ali manj zadovoljive rezultate, kar kaže na pravilne odločitve v zadnjih dveh letih. Še vedno pa je najbolj zanesljiv vir teh sredstev lasten izvoz. Velikokrat nam sicer cene, dosežene na zunanjem trgu, niso atraktivne. Bolj pa postajajo zanimive, če upoštevamo, da nam samo večji devizni priliv na splošno zagotavlja možnost preskrbe z uvoženim materialom.

Oba navedena primera nam nakazujeta še eno pomembno področje našega delovanja – kakovostno proizvodnjo. Usposobljeni smo za dobro spremljanje naše kakovosti, žal pa vedno nismo pravočasno odkrili slabe kakovosti. Res je, da na kakovost gotovega izdelka vpliva tudi kakovost surovine – reprodukcijskega materiala, če je danes nimamo na razpolago iz istih virov, kot svoječasno, iz enega ali drugega razloga, moramo biti tem bolj pozorni na delo ob ugotavljanju kakovosti – pri vhodni, kakor tudi izhodni kontroli. Če bomo napake pravočasno odkrili in bomo izdelovali samo dober izdelek, ki ga bo tržišče sprejelo, bodo vse dosedanje naložbe v organizacijo integralne kakovosti poplačane. Imamo sodobne tehnološke postopke, imamo sodobno opremo, kot rečeno tudi dobro organizirano službo kontrole, zato ni razloga, da ne bi bili kos tej, danes zelo pomembni nalogi.

Investicijska dejavnost v zadnjih letih nazaduje. Omejitev uvoza opreme v splošnih ukrepih za zmanjšanje uvoza, dosega danes že negativne učinke. Ugotavljamo, da bi nadaljnje omejitve povečale razlike med Jugoslavijo in drugimi deželami na področju sodobne proizvodnje, razvitosti. Zaostajanje se pogloblja. Res je, da smo v intenzivni naložbeni dejavnosti zgradili veliko število gospodarskih objektov, ki ne dajejo pričakovanih učinkov. Prav zaradi tega so omejitve

eden od ukrepov dolgoročne stabilizacije. Možnosti Aera na področju naložb so tudi omejene, kljub temu je razveseljiva ugotovitev, da smo v letu 1984 dokončali rekonstrukcijo zastarelih obratov za proizvodnjo celuloze in istočasno povečali zmogljivost obrata. V obeh temeljnih organizacijah Kemije smo dokončali nove objekte: v Šempetru obrat strojegradnje in v Celju skladišče vnetljivih tekočin. Žal zamisel o delovanju strojegradnje še ni realizirana. Med letom moramo pristopiti k modernizaciji in razširitvi proizvodnega asortimana pisalnih trakov in mehanskih kopirnih materialov na foliji. To nalogo nam narekuje povpraševanje na tržišču, ne samo domačem, tudi v izvozu, in pogodba o tehničnem sodelovanju z Robotronom, ki je že podpisana.

Na področju »neblagovnega izvoza« smo v letu 1984 dosegli izreden uspeh. V nekem smislu ga lahko imenujemo – zgodovinski. Nemaleokrat smo bili imenovani kot »veliki uvozniki licenc«. Trdimo, da so bile v preteklosti vse naše naložbe v uvoz znanja uspešne. Tržišču so dale nove kvalitetne izdelke, našim strokovnim kadrom pa možnost seznanitve z novimi, sodobnimi tehnologijami.

Leto 1984 je bilo prelomno. Prvič smo prodali »znanje«. Uvrstili smo se med najbolj znane prodajalce tehnologije za proizvodnjo samokopirnega papirja. Naloga je zahtevna in odgovorna. S to prodajo naj bi iztržili nekaj deviznega priliva in kar je še bolj pomembno, pridobili referenco v ponudbi know-how, kar ni nepomembno glede na nove programe, namenjene deželam v razvoju.

Na koncu ostanimo s skromnimi željami, skromnimi v tem smislu, da bomo ob zaključku letošnjega leta ugotavljali enako kot lani: bilo je dobro, lahko bi bilo slabše. Prevladuje naj predvsem želja za dobro zdravje in dovolj moči, da se spoprime s težavami, ki nas čakajo pri vsakdanjem delu.

NAŠE AKTUALNE TEME

POSLOVNO POVEZOVANJE

Predstavljamo vam »Montenegroturist« iz Budve

V predzadnji številki glasila Naš Aero (št. 9/84) smo vam predstavili Steklar-
no Rogaška Slatina, ki trenutno pove-
čuje svoje proizvodne zmogljivosti.
Novo naložbo sofinancira, poleg dru-
gih sovlagateljev, tudi naša delovna
organizacija z namenom soudeležbe v
deviznem prilivu, saj je povečana
zmogljivost nove talilnice in brusilnice
predvsem namenjena proizvodnji za
izvoz.

Pred naložbo v Steklarno Rogaška Sla-
tina smo se odločili, z enakim name-
nom, za poslovno povezovanje s turis-
tično organizacijo Montenegroturist iz
Budve in sicer za sofinanciranje novih
hotelskih kapacitet. Skupaj z ostalimi
gospodarskimi delovnimi organizaci-
jami iz Celja v Hotel »Palas« v Petrovcu
in samo Aero v »Grand hotel Avala« v
Budvi.

Oba objekta sta bila odprta v mesecu
maju leta 1983 in sta lani uspešno po-
slovala.

Delovna organizacija Montenegro-
turist je ena od največjih turističnih
organizacij v Jugoslaviji, po svojih ka-
pacitetah, številu zaposlenih in dose-
ženi realizaciji. Delovna organizacija
deluje v enajstih občinah – petih na
morju in šestih v kontinentalnem
delu. V sklopu DO ima 26 tozdov, od
tega 17 turističnih organizacij, štiri, ki
združujejo dejavnost kampov in gos-
tinstvo, dve trgovski, dve kmetijski (v
Ulcinjju je proizvodnja sadja in zele-
njave ter na Durmitorju živinoreja) in
turistično agencijo. Danes razpolaga s
45 hoteli, s 15.000 posteljami in 6.000
zaposlenimi.

V času, ko smo se pogovarjali s
predstavniki Montenegroturista, še
niso imeli zbranih vseh podatkov za
celo leto 1984, toda že desetmesečno
poslovanje daje »prave rezultate«, saj
je bila turistična sezona že mimo in
številke kažejo, da je bil obisk tujih
gostov, v primerjavi z letom 1983, v
lanskem letu večji za 47 odstotkov (is-
točasno pa je upadel obisk domačih
turistov za okoli 10 odstotkov).

Pričakovani celotni prihodek v letu
1984 je nad 1.000 milijard dinarjev.

Kot rečeno, sta oba hotela, ki sta bila
zgrajena v letu 1983, lani uspešno po-
slovala, Hotel Palas v Petrovcu ima
kapaciteto 340 postelj, zgrajen je bil,
kot smo že zapisali, na osnovi sovla-
ganja celjskega gospodarstva. Deluje
v sklopu TOZD Palas in ima lepo ure-
jeno restavracijo, kavarno, teraso, ba-
zen – polovica zaprta, druga odprta,
savno, trim kabinet, otroški vrtec, tri
aperitiv bare in mornarski grill. V lan-
skem letu je imel nekaj več kot 60.000
nočitev. V celotnem tozdu so dosegli
obisk v odstotkih 99 : 1 – inozemskih
gostov v odnosu na domače. Povpra-
ševanje tujcev je bilo nad pričakova-
niji in so zlasti v sezoni morali opraviti
več »prebukiranje« v druge hotele v
okviru delovne organizacije. Izvense-
zonske usluge so glede na leto poprej
porastle za 50 odstotkov. Največje po-
slovne aranžmaje imajo z znano za-
hodnonemško organizacijo KAUF-
HOF in s turistično agencijo SPIES iz

Danske. Predstavniki Montenegrotu-
rista so s ponosom povedali, da je v
anketi Yugotoursa iz Londona, od 200
hotelov, ki so bili zajeti v anketi, Palas
zasedel tretje mesto, restavracija pa
trinajsto (v anketi so bili zajeti hoteli v
Italiji, ZRN in Avstriji). Od vseh Mon-
tenegroturistovih hotelov je Palas
med najbolj iskanimi pri tujih turistih.
Med razlogi za veliko povpraševanje
je izredno lepa lokacija, saj hotel stoji
tik ob lepi peščeni plaži, s prelepim
pogledom na otoček v zalivu.

V hotelu je zaposlenih 180 stalnih
delavcev, v sezoni pa do 400 delavcev,
kar pomeni 220 sezonskih delavcev.

V letu 1985 v Montenegroturistu
pričakujejo povečanje nočitev za 10
odstotkov in seveda boljše finančne
učinke poslovanja. Zaradi velikega
zanimanja in stalnega pomanjkanja
prostih ležišč v sezoni, je vse bolj ak-
tualna razširitev zmogljivosti. Želje
so, da bi na prostoru porušenega hote-
la »Oliva« zgradili nov objekt, poleg
hotela Palas. Projekti so že izdelani,
ostaja pa odprto vprašanje, tako kot
pri večini naložb pri nas, financiranja.
Glede na uspešno sodelovanje pri iz-
gradnji Palasa, predvidevajo enak na-
čin z združevanjem sredstev oz. sofi-
nanciranjem delovnih organizacij iz-
ven sistema Montenegroturist.

Hotelski kompleks Avala Mogren
je v samem mestu Budva, ki s svojo
okolico predstavlja vsekakor najbolj

znano turistično področje Črnogorskega primorja.

Oba hotela – Grand hotel Avala in Mogren sta bila zgrajena v letu 1983. »Avala« je bila zgrajena na prostoru starega hotela Vala, zgrajenega leta 1939, ki je bil med potresom delno porušen. Ob novem hotelu je še del starega, znižanega za dve nadstropji, v njem so gostinski objekt, vinoteka in kongresna dvorana. Novi Grand hotel Avala je v neposredni bližini starega mesta Budve, razpolaga z 223 sobami, s 400 posteljami. Poleg Avale je hotel Mogren s 106 posteljami in vile Avala z 236 posteljami, tako da imajo vsi objekti skupaj okoli 800 postelj.

V kompleksu je več restavracij, barov, velik nakupovalni center v sistemu boutique, odprt in pokrit bazen in le 150 metrov je oddaljena svetovno znana peščena plaža Mogren. Bližina starega mesta, ki sicer danes še ni urejeno oz. obnovljeno (po katastrofalnem potresu je bil namreč ta del mesta hudo poškodovan), daje vsem objektom posebno zanimivost in je eden od razlogov, da narašča zanimanje tujih gostov za bivanje v omenjenih hotelih.

V letu 1985 imajo aranžmaje s 26 tujimi agencijami in pričakujejo, da bo

več kot 70 odstotkov celotnega prihodka pokritega z deviznim prilivom. Največ zanimanja je v Skandinaviji, Franciji, v zadnjem času pa je vse več obiskovalcev iz Velike Britanije.

Veliko se pričakuje tudi od obnove starega dela Budve, ki bi naj bila za-

ključena do leta 1989. V tem delu, ki je zgodovinski spomenik, naj bi se obnovilo okoli 200 stavb v enakem starem slogu. Z obnovitvijo starega mesta bi bilo zagotovljeno zanimanje za povečan obisk.

Bistvene značilnosti gospodarskih gibanj v svetu in napovedi za leto 1985

podarstvu. Informacijo smo povzeli iz beogradske revije – *Ekonomski odnosi sa inostranstvom*.

AKTUALNA GIBANJA V SVETOVNEM GOSPODARSTVU

Namen informacije je prikaz bistvenih značilnosti gospodarskih gibanj v letih 1983 in 1984 in nekaterih napovedi za leto 1985. Okrevanje svetovnega gospodarstva, ki se je začelo v prvi polovici leta 1983, ni enako močno zajelo vseh držav.

V letu 1983 je bila stopnja rasti svetovne proizvodnje (stopnja rasti družbenega proizvoda) dva odstotka.

Napovedi za stopnjo rasti družbenega proizvoda v letu 1984 predvidevajo štiri odstotno, v letu 1985 pa 3,5 odstotno rast.

Gospodarski razvoj držav OECD v letu 1984 je bil po posameznih skupinah zelo različen. Visoko dinamiko proizvodnje sta dosegli ZDA in Japonska, v zahodnoevropskih državah pa se gospodarski razvoj ni izboljšal.

Državam SEV je v tem letu uspelo ohraniti dinamiko rasti industrijske proizvodnje, doseženo v letu 1983. Trend k oživiljanju industrijske proizvodnje je predvsem rezultat izrednega mobiliziranja in angažiranja vseh družbenih dejavnikov na povečanje

discipline in odgovornosti ter v manjši meri rezultat odpravljanja ozkih grl v gospodarstvu. Negospodarski posegi v prihodnosti bi pomenili izčrpanje gospodarstva in še večja strukturna nesorazmerja.

Ocena stopnje rasti družbenega proizvoda v deželah v razvoju nad 3,5 odstotkov v letu 1984 je pozitiven znak okrevanja. Slabšo ekonomsko aktivnost dežel v razvoju se pričakuje v letu 1985. Prav tako se pričakuje povečanje težav v trgovinskih in plačilnih bilancah največjega števila dežel v razvoju ter povečanje dolgov in poslabšanje možnosti za pridobitev tujega kapitala. Najnovejši padec cen primarnih proizvodov je rezultat:

– solidnih rezultatov svetovne kmetijske proizvodnje, pričakovanega padca dinamike rasti svetovnega gospodarstva v letu 1985, visokega tečaja ameriškega dolarja in visoke obrestne mere na finančnih trgih ter težav dežel v razvoju pri ohranjanju zunanje likvidnosti in zagotavljanju nujnega obsega konvertibilnih deviz. Rast obsega svetovne trgovine za 2 odstotka v letu 1983 verjetno pomeni konec obdobja recesije. Po ocenah je v letu 1984 svetovna trgovina porastla po stopnji 7 odstotkov, predvidevanja za leto 1985 pa kažejo na 5 do 6 odstotno stopnjo rasti.

Čeprav Jugoslavija v svetovnem gospodarstvu predstavlja le manj pomembnega udeleženca, je za našo državo še kako pomembno, kakšna so gibanja razvoja v svetu. To toliko bolj, ker smo še vedno kot dežela v razvoju v precejšnji meri vezani na uvoz, po drugi strani pa je naša dolgoročna usmeritev povečanje izvoza in večje ter hitrejše vključevanje v svetovno gospodarstvo.

Ker prav v tem času tudi v naši delovni organizaciji pripravljamo ocene poslovanja v letu 1984 in planske usmeritve za leto 1985, znane so tudi usmeritve v širši družbeni skupnosti (Resolucija SR Slovenije, Resolucija SFRJ), je prav, da se seznanimo tudi s celovitimi značilnostmi razvoja v svetovnem gos-

Države upnice in banke ne bodo odpisale dolgov, pač pa bodo v nekaterih primerih morale pristati na dolgoročno prestrukturacijo dolgov, nuditi finančno pomoč in pristati tudi na to, da ne bodo veljale tiste obrestne mere, ki se oblikujejo na finančnem trgu.

Svetovno gospodarstvo se bo še naprej ukvarjalo z vprašanjem dragega denarja. Tega dejstva ne morejo spregledati niti dežele v razvoju niti razvite države. Ameriški primanjkljaj v proračunu bo vplival na to, da bodo obrestne mere ostale na visoki ravni.

To naj bi prispevalo k temu, da se bo tečaj dolarja glede na druge valute obdržal na sedanji ravni in da ne bo občutno padel.

KS

Ocena varovanja družbenega premoženja

Vsem oblikam varovanja družbenega premoženja v naši družbi namenimo vedno večji poudarek.

V celjski občini se je pričela izdelava analize stanja in ukrepov za izboljšanje le-tega na področju varovanja družbenega premoženja. Temeljno sodišče v Celju je ob sodelovanju z Upravo za notranje zadeve v Celju pripravilo poročilo o prilaščanju družbenega premoženja, ki je bilo obravnavano tudi na oktobrski seji vseh treh zborov Skupščine občine Celje.

Oktobra lani je varnostno problematiko obravnaval tudi Občinski komitej ZKS Celje, ki je na osnovi ugotovljenega stanja sprejel sklep, da je na področju varovanja družbenega premoženja v organizacijah združenega dela potrebno ugotoviti dejansko stanje in problematiko. Po ugotovitvah, ki so temeljile na poročilih delovnih organizacij, je Občinski komitej ZKS zahteval sklic sestankov komitejev za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito v vseh večjih delovnih organizacijah v celjski občini.

V naši delovni organizaciji se je Komitej sestajal 4. decembra 1984. Skupaj s predstavniki Občinskega komiteja ZKS, Postaje milice Celje in delovne organizacije Varnost, je le-ta ugotovil več nepravilnosti na področju varovanja družbenega premoženja v Aero.

Dejstvo je, da se, kljub vse bolj zaostrenim pogojem gospodarjenja, še premalo zavedamo, da smo le upravljalci dela družbenih sredstev, da smo dolžni s temi sredstvi upravljati racionalno in z vso odgovornostjo dobrega gospodarja.

Iz podrobne analize nepravilnosti lahko ugotovimo, da so zelo pogoste kršitve discipline, ki je v vseh sa-

moupravnih aktih do potankosti opredeljena, prav tako pa tudi ukrepi, ki bi morali slediti v primeru kršitve. Nemalo prestopkov je tudi takih, ki jih zakonodaja opredeljuje kot kazniva dejanja (nedovoljeno zasebno delo v delavnica delovne organizacije – »fuš«, odnašanje in celo izvažanje materiala in izdelkov itd.).

Ugotovimo torej lahko, da je naše ravnanje daleč od splošno priznanih in dogovorjenih norm, kako gospodariti z zaupanimi družbenimi sredstvi.

Seveda pa moramo poudariti, da stvari ne moremo posploševati. Velika večina delavcev spoštuje dogovorjeni red in disciplino, ugled pa kvarijo le nekateri posamezniki, ki nikakor ne morejo in nočejo spoštovati dogovorjenih norm.

Mnogokrat gre celo za delavce, ki bi morali, ali po svoji funkciji, delovnem mestu ali iz kakšnega drugega razloga biti za vzgled ostalim, pa ravnaajo prav nasprotno.

Izpostaviti moramo še naš odnos do delavcev Varnosti, ki je v več primerih vse prej kot tovariški. Premalo se

zavedamo, da ti delavci opravljajo le svoje delo, skladno z našimi navodili, v našem interesu in v interesu širše družbene skupnosti. Zato si zaslužijo vsaj človeški, če že ne tovariški ali prijateljski odnos vseh nas. Seveda pa ob tem ne kaže zanikati, da so tudi oni samo ljudje, z dobrimi in slabimi lastnostmi, ki pa jih dostikrat nismo pripravljene tolerirati. Čeprav gre za malenkosti, smo ob njih osebno prizadeti.

Poslovni svet je analizo in poročilo o stanju na področju varovanja družbenega premoženja celovito in podrobno obravnaval na svoji 19. redni seji, 24. decembra 1984 in ga posredoval Komiteju za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito DO Aero.

O obravnavani zadevi naj bi v prvem trimesečju letos razpravljali tudi delavski svet delovne organizacije. Poslovni svet je sprejel tudi več ukrepov, napotil in stališč, katerih uspeh pa je odvisen od vseh nas in vsakega posameznika.

Erna Golgranc

»Mačehovski odnos do družbene lastnine«

Lani, 17. decembra je bila v tozdu Grafika na Čopovi ulici izvedena akcija – pregled garderobnih omarič.

Vsi delavci so sodelovali z razumevanjem, ob koncu pa so bile ugotovitev naslednje:

- v posameznih garderobnih omaričah je bilo moč najti raznovrstne etikete, bloke, koledarje, selotejp,
- prazne steklenice,

– izdelke, ki so bili posledica zasebnega dela z družbenimi sredstvi (vizitke),

– osnovni material za vezavo knjig. Delavca, pri katerih se je odkrilo, da razpolagata z družbenimi sredstvi, z namenom zasebnega izdelka, sta bila predana v disciplinski postopek.

Po zaključeni akciji ugotavljamo, da je vse premalo odgovornosti pri ravnanju z družbenimi sredstvi. Vse prevečkrat se pojavljajo odtujevanja, pa čeprav gre v večini primerov še za majhne vrednosti.

Menimo, da bomo morali na tem področju še marsikaj storiti, saj bi se sicer lahko zgodilo, da bo sleherni delavec postal »trgovski potnik« za izdelke Aero Celje – tozdu Grafika – brez pooblastila ...

Dogovorili pa smo se tudi, da bomo v prihodnje podobne akcije spremljali s fotoaparatom.

Bogdan Podplatan

SPOZNANJA IN NOVOSTI

Uresničevanje kadrovske politike

KAKŠEN JE RAZVOJ IN ORGANIZIRANOST KADROVSKE DEJAVNOSTI TER KAKO UGOTAVLJAMO KADROVSKO FUNKCIJO V SR SLOVENIJI?...

smo ugotavljali kadrovske delavce na širšem posvetu v mesecu novembru preteklega leta.

Naše področje dela smo analizirali s petih vidikov in sicer:

1. izvajanje družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji;
2. organiziranost kadrovske dejavnosti in uveljavljanje kadrovske funkcije v združenem delu;
3. kadrovske informacijske sisteme in njegov nadaljnji razvoj;
4. organiziranost kadrovske dejavnosti in uveljavljanje kadrovske funkcije v družbenopolitičnih skupnostih ter
5. znanstveno-raziskovalno delo na področju kadrovske dejavnosti ter obračevanje in usposabljanje kadrovske delavce.

Področje kadrovske politike se ureja tudi s samoupravnimi splošnimi akti, pri čemer je izhodiščni akt družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji. Zaradi posebnosti posameznih ožjih družbenopolitičnih skupnosti se njegova določila konkretizirajo v dveh mestnih in 54 občinskih družbenih dogovorih o uresničevanju kadrovske politike. Z njimi se usklajujejo ustrezni samoupravni splošni akti tistih organizacij in skupnosti, ki so udeležene mestnih oz. občinskih druž-

benih dogovorov. Na zvezni ravni ureja vprašanja kadrovske politike družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v organih in organizacijah federacije. S tako zaokroženo celoto so izpolnjeni vsi normativni pogoji za poenotenje in usklajevanje nalog kadrovske politike pri vseh družbenih subjektih na vseh ravneh. Dejstvo, da se vprašanja kadrovske politike urejajo s samoupravnimi splošnimi akti pa pomeni možnost, da ta dejansko postane sestavni del samoupravnega odločanja.

Izvajanje družbenih dogovorov o uresničevanju kadrovske politike spremljajo posebni organi udeležencev. Tak organ je odbor za spremljanje izvajanja družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji, ki vsako drugo leto pripravi poročilo o izvajanju družbenih dogovorov. Pristojni organi za spremljanje in izvajanje mestnih in občinskih družbenih dogovorov pripravljajo podrobna poročila oz. ocene o uresničevanju teh aktov. Najpomembnejša naloga omenjenih organov pa je stalno spremljanje in preverjanje, kako se cilji, načela in naloge, ki jih določajo družbeni dogovori, dejansko uresničujejo na posameznih področjih kadrovske politike.

1.1. OCENA IZVAJANJA DRUŽBENEGA DOGOVORA O URESNIČEVANJU KADROVSKE POLITIKE V SR SLOVENIJI

Posebna pozornost je bila kadrovske politiki namenjena v zadnjem času, saj so v letu 1983 in 1984 o uresničevanju kadrovske politike med drugim razpravljali Centralni komitei Zveze komunistov Slovenije, Skupščina SR Slovenije in Predsedstvo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Ocenili so stanje na področju uresničevanja kadrovske politike, zavzeli stališča ter sprejeli priporočila in sklepe, ki se nanašajo na naslednja vsebinsko zaokrožena področja:

- usklajevanje in dograjevanje družbenih dogovorov o uresničevanju kadrovske politike,
  - planiranje kadrovske politike in razvoja kadrov kot sestavnega dela razvojnih planov,
  - aktivno kadrovanje za opravljanje nalog in funkcij, ki so posebnega družbenega pomena,
  - strokovna krepitev kadrovske službe v organizacijah združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v družbenopolitičnih skupnostih.
- Sprejeta priporočila in sklepi so osnova za delo vseh nosilcev kadrovske politike v prihodnjem obdobju.

1.2. POSTOPKI USKLAJEVANJA IN VSEBINSKA NESKLADJA MED POSAMEZNI MI SAMOUPRAVNIMI SPLOŠNIMI AKTI O URESNIČEVANJU KADROVSKE POLITIKE

V primeru sprememb oz. dopolnitev republiškega družbenega dogovora sledi postopek usklajevanja občinskih in mestnih dogovorov. Ta postopek je dolgotrajen, tako da so, še preden uspe vsem ožjim družbenopolitičnim skupnostim uskladiti svoje dogovore z republiškim, že sprejete nove spremembe in dopolnitve republiškega dogovora. To pomeni, da imamo na področju družbenega dogovarjanja o kadrovske politiki stalno določeno število neuskklajenih družbenih dogovorov in da se nove usmeritve in nova spoznanja v kadrovske politiki zelo počasi uresničujejo v praksi.

1.3. POMANJKLJIVO PLANIRANJE KADROVSKIH POTREB IN RAZVOJA KADROV

V številnih poročilih o uresničevanju kadrovske politike se opozarja na pomanjkljivo planiranje kadrovske potreb in razvoja kadrov. Skladno z zakonom o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije je to področje natančneje urejeno v družbenih dogovorih o kadrovske politiki. Toda določila iz družbenih dogovorov se v praksi v celoti ne uresničujejo. Po oceni večina organizacij združenega dela sicer pripravljajo letne kadrovske plane, toda že srednjeročne kadrovske plane ima izdelane le polovica organizacij združenega dela. Dolgoročno kadrovske planiranje pa je bolj izjema kakor pravilo. Poleg tega so v obstoječih kadrovske planih običajno opredeljeni le nekateri elementi in na celovit kadrovske vidik.

1.4. SISTEM AKTIVNEGA KADROVANJA ZA OPRAVLJANJE NAJODGOVORNEJŠIH NALOG IN FUNKCIJ

Družbeni dogovori o uresničevanju kadrovske politike postavljajo temelje za delovanje sistema stalnega aktivnega kadrovanja za opravljanje najodgovornejših nalog in funkcij v družbi. Ob tem pa ugotavljamo, da v praksi aktivno kadrovanje ne daje v celoti željenih rezultatov. Zato je treba obstoječi sistem stalnega, aktivnega kadrovanja vsebinsko doreči. Aktivno naj bi kadrovali:

- nosilce družbenih funkcij v delegatskih in izvršilnih organih družbenopolitičnih skupnostih ter v organih družbenopolitičnih organizacij,

- funkcionarje, vodilne in strokovne delavce v državni upravi,

- delavce za delo na področju mednarodnih odnosov,

- nosilce družbenih funkcij v pravosodju,

- nosilce družbenih funkcij na področju visokega šolstva,

- poslovodne organe in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v organizacijah združenega dela,

- vodilne delavce na področju kadrovske dejavnosti.

Tako bi si zagotovili in nato stalno obnavljali dovolj velike in ustrezno usposobljene skupine evidentiranih kadrov, ki bi bili sposobni v vsakem trenutku prevzeti najodgovornejše naloge v družbi.

Zagotoviti je treba enoten metodološki pristop, ne glede na različne skupine nosilcev družbenih funkcij. Pri tem je v okviru metodoloških vprašanj treba enotno opredeliti nosilce evidentiranja, postopek evidentiranja, izobraževanje, usposabljanje in usmerjanje evidentiranih, kriterije izbire in način vodenja evidence o evidentiranih.

1.5. VEČJA PODPORA STROKOVNI KADROVSKI DEJAVNOSTI

Izvajanje strokovne kadrovske dejavnosti dokaj zaostaja za izvajanjem drugih strokovnih nalog v organizacijah združenega dela. Nerazvitost kadrovske dejavnosti ima za posledico nekakovostno opravljanje strokovno zahtevnejših nalog. Vzroki za takšno stanje so v vsebinsko pomanjkljivo opredeljenih nalogah na področju kadrovske dejavnosti, neustreznem organizacijskem položaju kadrovske službe v organizacijah združenega dela in v nizki usposobljenosti strokovnih kadrovske službe. Tako v kadrovske službah primanjkuje zlasti kadrov z višjo in visoko izobrazbo, med že zaposlenimi pa obstaja izredna pestrost poklicev, ki ne sodijo v to področje.

Tudi večina občinskih kadrovske službe še ne opravlja vseh dogovorjenih strokovnih nalog na področju kadrovske dejavnosti v družbenopolitičnih skupnostih. Večina se še ni razvila v tako strokovne službe, ki bi lahko opravljale naloge analitičnega spremljanja izvajanja dogovorjene kadrovske politike, priprave načrtov razvoja kadrov v družbenopolitičnih skupnostih, usklajevanja dela s kadrovske službami v organizacijah združenega dela ter nujen strokovne pomoči. Tako stanje je posledica

neustrezne organizacije občinskih kadrovske službe, ki niso prilagojene niti velikosti in razvitosti občine, niti razvitosti kadrovske dejavnosti v njej. Strokovna usposobljenost delavcev teh služb je prav tako kot v organizacijah združenega dela nezadovoljiva.

Strokovni kadrovske dejavnosti je zato treba dati večji poudarek na vseh ravneh. Poiskati je treba ustrezne organizacijske oblike kadrovske službe in poskrbeti, da bodo dela in naloge opravljali tisti kadrovske delavci, katerih stopnja strokovno izobrazbe in poklic bosta prilagojena posebnostim konkretne kadrovske službe.

Obdobni zdravstveni pregledi

Ob obdobjih zdravstvenih pregledih delavcev Aera sem lahko večkrat slišal nekatere bolj ali manj kritične pripombe na račun le-teh. Nekateri delavce motijo roki pregledov (zakaj imajo nekateri obdobji zdravstveni pregled le enkrat letno, drugi pa večkrat?), druge pa obseg oziroma vsebina pregleda (nekateri se sprašujejo, zakaj so nekateri delavci imeli drugačne preglede kot oni sami). Posamezniki si želijo še nekatere dodatne preglede, nekateri pa spet menijo, da bi lahko shajali tudi brez njih. Na osnovi pripomb sem spoznal, da pri določenem številu delavcev obstoja neobveščeno ali vsaj nejasnosti o pomenu, pomembnosti in namenu obdobjih zdravstvenih pregledov. Zato sem se

Za strokovno krepitev kadrovske službe je izredno pomembno dodatno usposabljanje kadrovske delavcev, ki omogoča razširjanje, poglobljanje, posodabljanje in dopolnjevanje splošnih strokovno-teoretičnih in praktičnih znanj za izvajanje kadrovske dejavnosti. Usposabljanje kadrovske delavcev se mora organizirati tako, da bo zajemalo vse kadrovske delavce (vodilne, vodstvene, strokovne, administrativne). Poudarek pa bo potrebno dati zlasti dodatnemu izobraževanju za opravljanje analitskih in načrtovalnih nalog.

(Se nadaljuje)

Božena Dojer

odločil, da bi v našem časopisu posredoval nekaj pojasnil. Po vrstnem redu bom poskušal odgovoriti na tri temeljna vprašanja, ki so se najpogosteje pojavljala kot pripombe:

- Zakaj se opravljajo obdobji zdravstveni pregledi?

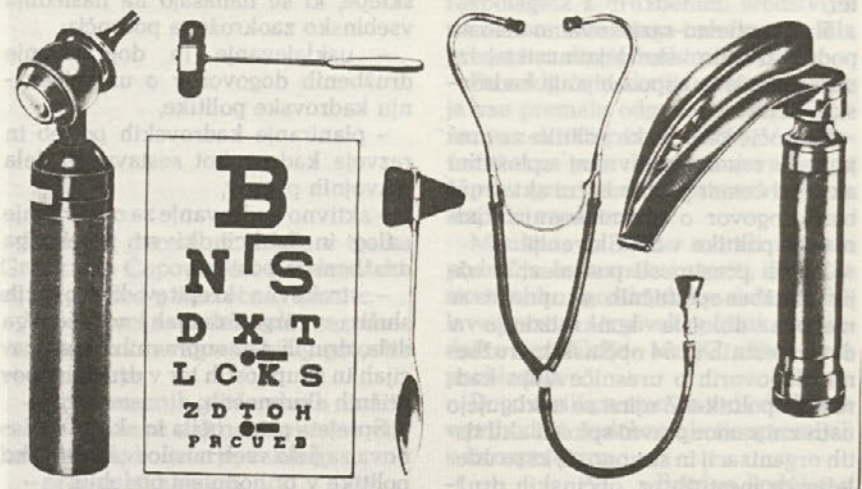
- V katerem roku se opravljajo?

- Kakšen naj bi bil obseg oziroma vsebina obdobjnega pregleda?

1. Obdobji zdravstveni pregledi so ne- ločljivi del celovitega varstva pri delu

Na osnovi ustavnih načel ima vsak delavec pravico do varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer. Ta pravica je opredeljena v drugem odstavku 2. člena Zakona o varstvu pri delu (Ur. l. SRS, št. 32/74 - v nadaljnjem besedilu ZVD): »Šteje se, da so varno delovno okolje in varne delovne razmere zagotovljene, če delavec ob normalni pazljivosti ter strokovni in delovni sposobnosti lahko opravlja svoje delo, ne da bi pri tem prišlo do telesnih poškodb ali zdravstvenih okvar.«

Zagotavljanje te pravice ter obdobji zdravstveni pregledi kot del ukrepov v okviru zdravstvenega varstva

pri delu so določeni v nekaj členih ZVD:

2. člen, prvi odstavek: »Varno delovno okolje in varne delovne razmere po tem zakonu se ustvarjajo s tehničnimi, zdravstvenimi, vzgojnimi, pravnimi in drugimi ukrepi...«

15. člen: »... organizacija združene dela mora določiti dela oziroma delovna mesta, kjer je večja nevarnost za zdravstveno okvaro.«

19. člen: »... delovna organizacija mora pošiljati takšne delavce na periodične preglede.«

Škodljivost oziroma nevarnost delovnega mesta se določa na osnovi strokovne analize in meritev obremenilnih dejavnikov delovnega okolja. Zavedati se moramo, da glede raznih obremenitev ni idealnega delovnega okolja, razen v pogojih popolne avtomatizacije in hermetizacije tehnološkega procesa, vendar je pri tem običajno močno povečana psihična obremenitev.

Navedel bom nekaj najbolj pogostih dejavnikov delovnega okolja, s katerimi se srečujemo v Aeru in ki lahko v večji ali manjši meri škodljivo vplivajo na zdravje delavcev.

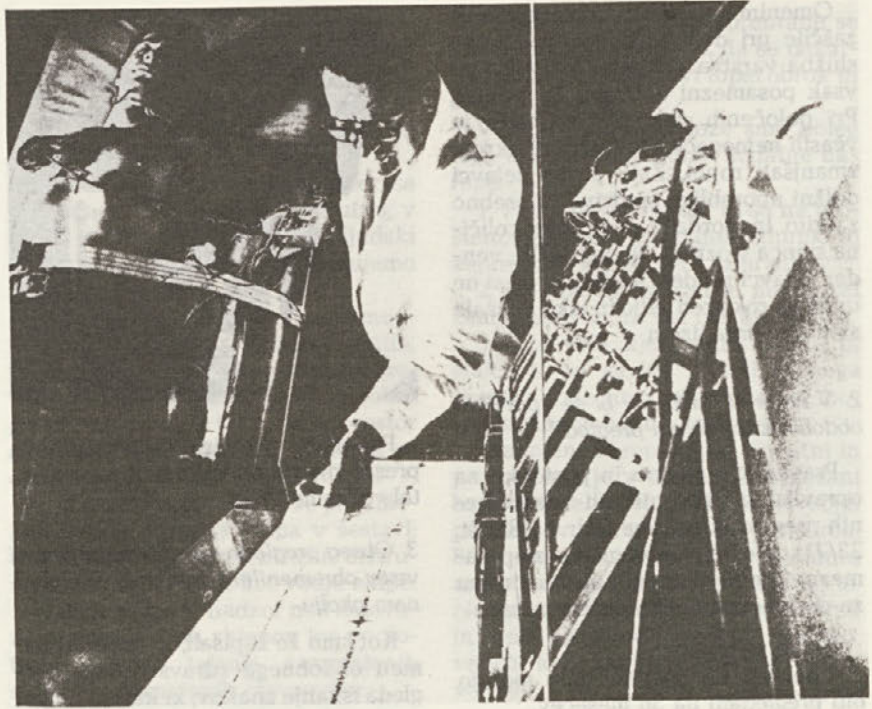
a) Nefiziološki delovni pogoji: vsiljen tempo dela, nočno delo, intenzivne psihične zahteve dela, statične obremenitve (delo stoje, delo v prisiljeni držji), intenzivno dvigovanje in prenašanje bremena, stereotipni gibi pri delu itd.

b) Škodljivi fizikalni dejavniki: neustrezna mikroklima (temperatura, vlažnost in gibanje zraka - prepih), mehanska energija (poškodbe povzročene s stroji ali opremo, ropot, vibracije itd.), energija sevanja (svetloba - nezadostna ali bleščeča, ultravijolični žarki pri varjenju).

c) Škodljivi kemični faktorji: zaradi značilnosti proizvodnje v Aeru so delavci v številnih obratih v stiku z različnimi kemičnimi snovmi, predvsem z organskimi topili, barvami, kislina-mi, lugi, svincem, papirnim prahom itd.

Zanemariti ne smemo tudi škodljivih psiholoških dejavnikov (medsebojni odnosi, organizacija dela, sistem nagrajevanja itd.), ki vplivajo na razpoloženje in motiviranost za delo ter socialno-ekonomskih dejavnikov (stanovanje, prehrana, oddaljenost od dela, alkoholizem), ki vplivajo na odpornost organizma do faktorjev delovnega okolja.

Na enem delovnem mestu se lahko pojavlja le en škodljiv faktor (npr. ropot), v večini primerov pa gre za kombinacijo več obremenitev. Pri ocenjevanju obremenitev moramo ločiti subjektivna tolmačenja (nekaterim delavcem se zdi, da je preveč ropota, prepaha ali pa nekaterih kemičnih snovi) od

dejanskega stanja. Zato se morajo nujno opravljati ekološke meritve faktorjev delovnega okolja (to nalaga tudi 16. člen ZVD), ki pokažejo objektivno stanje.

Vsi fizikalni in kemični faktorji delovnega okolja so številčno merljivi! Na osnovi izkušenj in poizkusov so izdelani standardi in pravilniki za dovoljeno količino posamezne obremenitve.

Maksimalno dovoljene koncentracije (MDK) in obremenitve so tiste, ki jih zdrav, normalen organizem lahko prenese brez resne okvare zdravstvenega stanja v času delovne dobe. Za primer zapišimo: MDK za svinec je $0,15 \text{ mg/m}^3$ ali za etilacetat 1400 mg/m^3 zraka (delovnega ozračja).

To pomeni, da količina omenjenih kemikalij v delovnem ozračju ne bo povzročila zdravstvene okvare v organizmu v času delovne dobe. Nekdo bi lahko pomislil, če so meritve pokazale, da so obremenitve v mejah MDK, da obdobji zdravstveni pregledni niso potrebni!

Vendar temu ni tako iz dveh razlogov:

- Ekološke meritve so običajno statične ugotovitve, to je obremenitev v trenutku merjenja, proizvodni proces pa je dinamičen, kar pomeni, da se velikost obremenitve lahko spreminja zaradi večje ali manjše intenzivnosti dela, zaradi slučajne napake ali okvare tehničnih sredstev ali spremembe v tehnologiji.

- Vsi organizmi niso enako odporni do obremenitev. Nekateri so že po naravi manj odporni, drugim pa se odpornost lahko spreminja občasno ali

pa tudi trajno zaradi kakšne druge bolezni (lahko čisto banalne), zaradi staranja ali zaradi načina življenja. Najboljši primer je zmanjšana odpornost do organskih topil pri alkoholikih!

Zaradi vseh navedenih dejstev so obdobji zdravstveni pregledi nujni! S tehniko obdobjnega zdravstvenega pregleda lahko odkrivamo alarmantne simptome ali znake (ki še niso bolezni), ki kažejo, če se je odpornost organizma zmanjšala ali pa, da so obremenitve prevelike, oziroma da zaščita pri delu ni zadostna!

Pri ocenjevanju rezultatov načelno lahko ukrepamo na dva načina:

- Če ugotovimo v enem obratu pri enem ali dveh delavcih alarmantne simptome, lahko sklepamo, da je odpornost teh delavcev zmanjšana in jih moramo zaščititi pred razvojem bolezni tako, da poostimo ukrepe osebne zaščite ali pa v skrajnem primeru, da jih premestimo na drugo, manj obremenjeno delo.

- Če pa v enem obratu ugotovimo alarmantne simptome pri statistično ugotovljenem številu delavcev (to je pri večjem številu delavcev), potem lahko sklepamo le, da so tehnični varnostni ukrepi v tem delovnem okolju nezadostni. V tem primeru moramo opozoriti službo varstva pri delu in zahtevati sanacijo delovnega okolja.

Kot vidimo, imajo obdobji zdravstveni pregledi namen kontrole in zaščite zdravstvenega stanja delavca na eni strani, po drugi strani pa na osnovi analize obdobjnih pregledov lahko nadzorujemo realnost ekoloških meritev in učinkovitost celovitosti varstva pri delu.

Omenim naj le še to, da za izvajanje zaščite pri delu ni odgovorna samo služba varstva pri delu, temveč tudi vsak posamezni delavec. Za primer: Pri določenih delovnih procesih je včasih nemogoče s tehničnimi ukrepi zmanjšati ropot. Zato pa so delavci dolžni uporabljati sredstva za osebno zaščito. In morda še en primer: količina svincev v ozračju je pod MDK, vendar delavci pri delu kadijo ali pa si ne umivajo rok pred jedjo in tako vnašajo svinec v organizem.

2. V katerem roku naj bi se opravljali obdobjni zdravstveni pregledi?

Pravilnik o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Ur. l. SRS, št. 33/71) določa roke pregledov za posamezne profile delovnih mest oziroma za posamezne oblike obremenitev.

Nekaj primerov:

- delavci na nočnem delu morajo biti pregledani na 36 mesecev,
- delavci, ki delajo v prekomernem ropotu na 6 do 24 mesecev,
- delavci, ki delajo s svincom na 1 do 24 mesecev,
- delavci, ki delajo z organskimi topili na 3 do 12 mesecev,
- duševno naporno delo na 36 mesecev itd.

Kot vidimo, roki niso povsod strogo določeni. Določeni roki, ki jih mora vsebovati interni pravilnik o varstvu pri delu v delovni organizaciji, se določajo na osnovi strokovne analize in ekoloških meritev določenega delovnega mesta.

Če meritve pokažejo večja odstopanja od MDK, oziroma standardov in jih ni mogoče tehnološko ali tehnično-varstveno zmanjšati, potem morajo biti roki za preglede veliko krajši kot v primerih, ko so vrednosti obremenitev precej pod dovoljeno mejo.

Roke lahko spremenimo, oziroma moramo spremeniti, če ponovna analiza pokaže druge vrednosti ali pa, če se spremeni tehnologija.

Roke pregledov lahko spreminjamo individualno tudi na osnovi rezultatov obdobjnega pregleda. Če na primer pri enem delavcu odkrijemo po krajši izpostavljenosti ropotu nepričakovan izpad sluha pri avdiometrični preiskavi, lahko posumimo na preobčutljivost (delavec sam še ne more zaznati okvare sluha). V tem primeru bo ponovni pregled nujen že po krajšem obdobju, morda že po šestih mesecih! Pri delavcu, ki dela v istem delovnem okolju, oziroma ropotu, morda deset ali več let brez pomembnejše okvare sluha, bo zadostovalo, če ga ponovno pregledamo po 24 mesecih kot to dovoljuje pravilnik.

Podoben princip individualnega presojanja rokov velja tudi za vse ostale obremenitve.

3. Obseg pregleda se odloča na osnovi vrste obremenilnih faktorjev v delovnem okolju

Kot smo že zapisali, je temeljni namen obdobjnega zdravstvenega pregleda iskanje znakov, ki kažejo na povečano izpostavljenost določenemu škodljivemu agensu ali pa diskretne spremembe na posameznih organih ali sistemih kot posledico izpostavljenosti. Te spremembe se ne smejo pojavljati v takšnih stopnjah, da bi jih lahko ocenili kot bolezensko stanje. Če ugotovimo ob pregledu že poklicno bolezen, je to običajno znak, da varstveni ukrepi (tehnični, zdravstveni in drugi) niso bili pravilno izvajani. Obdobjni pregledi se opravljajo tako, da ugotavljamo splošno zdravstveno stanje in specifične sposobnosti za nadaljevanje dela na dosedanjem delovnem mestu.

S tem namenom opravimo klinični pregled in rutinske preiskave: antropometrijske meritve (višina, teža), merimo krvni pritisk, testiramo vid, opravimo rutinske laboratorijske preiskave krvi in urina, EKG pri starejših od 40 let in RTG pljuč na dve do tri leta.

Specifična preiskave v zvezi z obremenitvijo predstavljajo variabilne elemente pregleda. Vsak od obremenilnih dejavnikov ima svojo specifično delovanje na enega ali več organov ali organskih sistemov.

Reakcije na to delovanje lahko ob pregledu ugotovimo s specifičnimi kliničnimi, fizikalnimi in laboratorijskimi preiskavami.

Poglejmo nekaj primerov:

- Delavec, ki dela v prekomernem ropotu, mora opraviti avdiometrični pregled sluha (ADG), ni pa mu treba opraviti spirometrije, če ni na njegovem delovnem mestu pojavov zapršenosti ali dražečih stvari.

- Delavci, ki so izpostavljeni svinцу, morajo zaradi specifičnega delovanja tega kemičnega elementa na rdeča krvna telesca opraviti posebne krvne

preiskave. Opraviti morajo tudi laboratorijske preiskave, ki registrirajo stopnjo ekspozicije svincev, medtem ko pri ostalih delavcih te preiskave niso potrebne.

- Delavci, ki delajo z različnimi organskimi topili, morajo opraviti več laboratorijskih preiskav zaradi delovanja organskih topil na več organov ali organskih sistemov (jetra, ledvice, kri - pri trikloretilenu pa tudi EKG itd.). Zaradi dražečega učinka topil morajo delavci opraviti tudi pregled pljuč (spirometrijo), očesnih veznice in tudi kože. Možna je tudi alergija!

- Rezalci papirja, embalerji in delavci na podobnih delih morajo opraviti predvsem rentgenski pregled pljuč, spirometrijo ter pregled kože zaradi možnih reakcij na draženje ali alergijo. V večini primerov morajo zaradi ropota opraviti še pregled sluha. Niso pa potrebne posebne preiskave jeter in krvi ter podobno.

To bi bilo le nekaj primerov za lažjo predstavitev obdobjnih zdravstvenih pregledov, vendar moramo obenem poudariti, da je razno raznih kombinacij in možnosti posameznih pregledov toliko, kolikor je različnih delovnih mest. Bistveno pa je tudi to, da je za obseg pregleda odločilno točno določeno delovno mesto s svojimi obremenitvami in ne poklic delavca! Povsem jasno je, da bo obseg zdravstvenega pregleda recimo drugačen pri snažilki v pisarniških prostorih kot pri snažilki v oddelku stavnice v Grafiki.

Upam, da so zapisana pojasnila o obdobjnih zdravstvenih pregledih dovolj osvetlila to področje našega dela in marsikomu odgovorila na vprašanja, ki so se postavljala.

Dr. Josip Pavlovič

naš
aero

IZ DELOVNIH OKOLIJ

Ukrepi ob izrednem stanju v proizvodnji celuloze v času nizkih temperatur

Novograjeni objekti kuharije, regeneracije SO₂ plina in pralnice naše proizvodnje celuloze so dočakali svojo prvo zimo. Za proizvodnjo, kot je naša, kjer je velik del tehnoloških postrojenj na prostem, je prva zima vedno neznanka. Šele pri nižjih temperaturah ozračja se pokažejo določene težave, ki jih pri normalnih pogojih sicer ni. Poleg tega je bilo letošnje obdobje, od 5. do 13. januarja, najhladnejše v zadnjih dvajsetih letih. Na srečo smo v novembru in decembru zaključili izolacijska dela na večini cevovodov za tehnološko vodo ter na delu instrumentacije. Kljub temu so, iz nedelje 6. na ponedeljek 7. januarja, ko je temperatura padla na 15 stopinj Celzi-

ja pod ničlo, pričeli zamrzovati posamezni ključni deli postrojenja (varnostni ventili regeneracijskih posod, daljinsko upravljani pnevmatski ventili, transponderji nivoja in tlaka), ki so na prostem.

Zaradi izrednih zimskih razmer, se je v ponedeljek, 7. januarja zjutraj, v tozdu sestal komite za splošni ljudski odpor na izredni seji. Posredujemo najpomembnejše zaključke:

1. Najvažnejše tehnološke elemente (varnostni, pnevmatski ventili, transponderji) je potrebno stalno ogrevati. V ta namen se uporabijo sobni grelci in kaloriferji tako, da se prostor okoli grelca in elementa, ki naj bi se ogrel, ogradi in zaščiti s tervolom.

2. V službi vzdrževanja se po izmenah uvede dežurna ekipa v sestavi: dva ključavničarja, električar, instrumentalec in referent kot vodja ekipe.

Naloga ekipe je nadzor nad delovanjem posameznih sklopov ter po potrebi sprotno tajanje zamrznjenih sklopov posameznih cevovodov.

3. V obratu družbene prehrane se uvede nočno dežurstvo, da se dežurnim delavcem zagotovi topel obrok in čaj tudi ponoči.

V proizvodnji celuloze smo poleg tega uvedli še naslednje dodatne ukrepe:

1. Pnevmski ventili, ki so na prostem, se vsakih pet minut odprejo in zaprejo, da se prepreči zamrznitev.

2. Po cevovodih, kjer je nevarnost zamrznitve, mora ves čas teči voda.

3. Cevovodi, kjer pretok medija ni stalen in ni možno izvesti stalnega pretoka vode, niso pa izolirani, se morajo stalno polivati s toplo vodo.

Omenjeni ukrepi so bili koristni in proizvodnja je v tozdu, ob povečani budnosti delavcev, tekla brez večjih problemov tudi po tem, ko je v torek, 8. in sredo, 9. januarja temperatura zraka padla na 24 stopinj pod ničlo. Nekateri cevovodi so sicer zamrznili in smo jih morali večkrat odtajati, vendar to ni moglo več ogroziti proizvodnje.

Janez Peternel

Iz poročila Službe varstva pri delu in požarne varnosti tozdu Kemija Šempeter za leto 1984

Varstvu pri delu in požarni varnosti smo v našem časopisu namenili več pozornosti že v preteklem letu. Menimo, da je seznanjanje z delom in ukrepi na tem področju izredno pomembno za uspešno delo in zato tudi letos načrtujemo več prispevkov iz posameznih delovnih okolij v naši delovni organizaciji. Tokrat, kot ste prečitali že v naslovu, objavljamo poudarke iz poročila strokovne službe v šempetrski Kemiji.

Delovne nezgode

V letu 1984 smo v tozdu Kemija Šempeter zabeležili osemnajst delovnih nezgod. Iz pregleda ugotavljamo, da so se pretežno zgodile pri opravljanju del in nalog v rednem delovnem času, le dve sta se pripetili na poti na delo.

Analiza nam tudi kaže, da se je od sedemnajstih nezgod, kar deset pripetilo v proizvodnji selotejpa, pet v Službi vzdrževanja, ena v proizvodnji matric in ena v Službi priprave dela (skladišče).

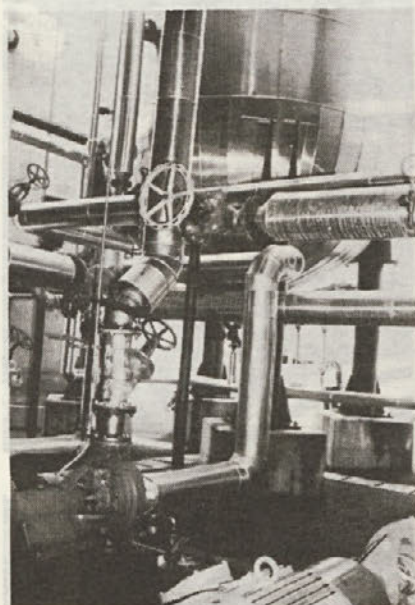
Vzroki so skorajda povsem različni, vendar menimo, da delavci opravljajo dela vse preveč avtomatično, brez psihične prisotnosti.

Pojavlja se tudi vprašanje, kdo še sploh razmišlja o varnem opravljanju dela pred pričetkom izmene. Ali niso posamezniki preveč utrujeni pri opravljanju del, ali želijo na račun hitrega opravljanja del nameniti več časa za kajenje in morda za igranje kart ter podobno? In končno, morda je delo časovno še pre nizko ocenjeno, tako da lahko posameznik razmišlja o stvarih, ki niso temeljni del delovnih nalog ob stroju.

Vse to in še kaj drugega bi morali spremljati vodje proizvodenj in služb ob vsaki analizi delovne nezgode ter sproti dajati oceno vodji Službe požarne varstva in varstva pri delu. Vsi ti in podobni dogodki so osnovni parametri za preprečevanje, zmanjšanje in izgubljeni čas na račun delovnih nezgod.

Izobraževanje iz varstva pri delu in požarne varstva

Izobraževanje za neposredne proizvajalce smo v lanskem letu izvedli le delno, v celoti pa v proizvodnji strojev in naprav, službi priprave dela in službi vzdrževanja. V začetku preteklega leta smo pripravili seminar s preizkusom znanja za vodilne in vodstvene delavce. Med letom pa smo zaključili tudi interno izobraževanje za delavce, ki ravnajo z nevarnimi snovmi.

V prvih mesecih leta 1985 bo sledil obnovitveni preizkus delavcev v proizvodnji selotejpa, kjer dopolnjujemo navodila za varno upravljanje z delovnimi pripravami in napravami.

V proizvodnji matric vse do danes še niso dokončno izdelana navodila za varno delo, pa tudi preizkus znanja za manj nevarna dela in naloge še ni bil izveden. Zadolžitev vodstvenih delavcev iz omenjene proizvodnje se namerno prenaša iz leta 1980, kljub odločbi republiškega inšpektorja za delo.

Za člane in članice industrijske gasilske enote načrtujemo v zimskem času obnovitveni enodnevni preventivni tečaj, združen s programom za akcijo NNNP in z namenom urejanja oz. odpravljanja pomanjkljivosti v oddelkih posameznih proizvodenj. Obenem pa moramo člane in članice ter pripadnike civilne zaščite seznaniti tudi z delovanjem stabilnih in avtomatskih gasilnih naprav pri izhlapljenih napravah za vodo, paro in električno napetost.

Tečaj za delavce, ki so že usposobljeni za nudenje prve pomoči v oddelkih, bomo organizirali skupaj z enoto prve medicinske pomoči pri civilni zaščiti ter dopolnili številčnost z novimi sodelavci, ki se bodo lahko istočasno vključili v enoto prve medicinske pomoči. Tudi vratarji so opravili štiridnevni seminar s preizkusom znanja v DO Varnost v Ljubljani in pridobili ustrezno strokovnost za vestno opravljanje svojih nalog.

V letu 1984 za vratarje in poklicne gasilce nismo uspeli izvesti seminarja o upravljanju z PVN in gasilno tehniko. Zato ga bomo pripravili letos in vključili tudi električarje. Kot pre-

datelja smo povabili predstavnika DO Iskra iz Kranja.

Iz službe preventivnega ukrepanja in gašenja požarov nista pridobila pravice za nošenje orožja dva delavca. Menim, da bo nujna čimprejšnja rešitev tega problema, saj z nepridobljenim preizkusom ne ustrezata zahtevam delovnega mesta.

V mesecu požarnega varstva smo po programu ukrepov za vse delavce izvedli predavanje o preventivi na delovnem mestu s praktičnim prikazom delovanja gasilnih aparatov, vključno s kombiniranim gasilnim vozilom.

Program ukrepov za varnost pri delu in požarno varnost

Po programu ukrepov v preteklem letu nismo opravili vseh predvidenih nalog oz. obveznosti, katerih vzroki so pojasnjeni v poročilu vodje službe vzdrževanja.

Služba vzdrževanja namreč mora o pregledih, zamenjavah raznih delov, popravilih delovnih priprav in naprav ter remontih izpolnjevati evidenco ter zapisniško poročati strokovni službi za varstvo pri delu in požarne varnosti.

Ugotavljamo, da služba vzdrževanja v prihodnje ne bo mogla opraviti vseh pregledov strojev in naprav v tozdu. Zato bo naloga vodje, da opredeli naloge in zahteve za redno vzdrževanje tako, da odstopi nekatera dela zunanjim izvajalcem, ki morajo po opravljenem delu prav tako posredovati zapisnik oz. pisno izjavo o upoštevanju vseh varnostnih in požarno-varnostnih predpisov.

Omeniti moram tudi premajhno prizadevnost pri reševanju problema ropota na rezalnih strojih, drugih delovnih pripravah v tozdu in pri obvezni uporabi zaščitnih sredstev za sluh.

Med pomembnejšimi nalogami je tudi povečanje pretokov in izboljšanje ventilacijskih naprav v tiskarni selotejpa, impregnaciji matric in sestavi K10.

Zahteve za izboljšanje ventilacijskih naprav posredujemo v poročilih že več kot tri leta, vendar so rezultati skromni, v nobenem primeru pa ne ustrezajo potrebnim delovnim pogojem.

V tem času so pomembna naloga zdravniški pregledi za vse delavce, ki so se sicer pričeli z nekaj mesečno zamudo, zaradi preobremenjenosti Zdravstvenega doma Žalec. Predvidevamo, da bodo pregledi zaključeni v mesecu februarju in takrat bodo objavljeni tudi rezultati delovnih zmognosti.

Kot nerealizirani ukrep moram omeniti pomanjkanje pomožnih prostorov v proizvodnji matric, selotejpa in vzdrževanju. Obstoječi prostori za-

doščajo številu delavcev pred deseti leti, nikakor današnjim potrebam.

O ureditvi parkirišča za potrebe tozda omenimo le to, da je strokovna služba večkrat dajala pobude in predloge za prestavitve iz notranjosti v zunanji del tozda. Uspešna rešitev tega vprašanja bi lahko precej prispevala k trdnejši gospodarski in družbeno samozoščitni osnovi.

Pregled izdanih, izrečenih, izvršenih in nerealiziranih varnostnih ukrepov

Med letom je bilo izdanih več nalogov za odpravo pomanjkljivosti v proizvodnjah in službah. Verjetno kaže naštetih nekaj primerov. Pisno in ustno smo opozarjali na nečistočo v straniščih, garderobah, prevelike količine topil v oddelkih in pred zgradbami, na redno odstranjevanje odpadkov iz oddelkov, praznih sodov, ki zmanjšujejo manipulacijski ali celo skladiščni prostor, obenem pa povečujejo požarno obremenitev objektov.

Opozarjali smo na založenost gasilnih naprav in električnih omaric, razlitje olja oz. nafte v polnilnici akumulatorjev za viličarje, v kompresorski postaji in v sestavi bronze, kjer se trenutno nahajajo nevarne snovi in mlin za mletje barve.

Med neuresničenimi nalogami je tudi ponovna označitev transportnih poti, ureditev priročnega skladišča za izdajanje manjših količin topil in olja, povečanje ventilacijskih zmogljivosti v posameznih prostorih, izdelava prostorov za usmernike za baterijske ročne viličarje.

Posamezni vodje proizvodnje in služb so bili opozorjeni na primere višenosti ali celo na prinašanje alkohola v tozdu. Vendar je bila le v dveh primerih podana povratna informacija.

Menim, da so prav vodje nosilci odgovornosti pri pojavih alkoholizma. Znani so »prijatelji« tega opoja in verjetno jih ne gre več zagovarjati iz leta v leto. Ena od izboljšav bo v veliki meri uresničena tudi z dislokacijo parkirišča.

Več pisnih predlogov smo izdali po obiskih republiškega inšpektorja za delo, npr. za izdelavo navodil za varno delo v proizvodnji matric in na osnovi ukrepov občinskega požarno-varnostnega in vodno-gospodarskega inšpektorja. Ukrepi so odpravljeni v okviru 30 odstotkov, med tem ko jih je nekaj še v fazi realizacije. Za nekatere pa žal ni razumevanja. Omenil bi vprašanje izdelave čistilne naprave za industrijsko onesnaženo vodo iz proizvodnje selotejpa.

Ugotovitve in zaključki

Pri oceni celoletnega dela moram poudariti, da je vse premalo prisotna potreba za vključevanje vsebine dela s področja varstva pri delu in požarne varnosti. To se kaže predvsem pri nabavi novih delovnih priprav in naprav (uvožene ali domače), pri uvajanju novih delavcev, pri preurejanju delovnih in drugih pomožnih prostorov itd.

V primerih, ko določena dela ureja investicijska služba, so pripravljene tudi ustrezni dokumenti, ki so potrebni za normalen tehnični prevzem.

Služba nabave je dolžna voditi tudi evidenco osebne zaščitne opreme in zaščitnih sredstev, ki morajo imeti ustrezno dovoljenje za uporabo. O vsem tem in o normativih bi morali dvakrat letno poročati strokovni službi za varstvo pri delu in požarno varnost v tozdu Kemija Šempeter. Tako

bi moral tudi vodja skladišča obveščati strokovno službo in inšpektorje dela o izdaji osebne zaščitne opreme.

Ob koncu leta 1984 smo v proizvodnji strojev in naprav ter proizvodnji selotejpa opravili pregled delovnih priprav in naprav skupaj z Inštitutom za varnost pri delu. Ugotovitve in zahtevane ukrepe je domače vzdrževanje sprotno odpravljalo, tako da lahko predvidimo strokovno oceno v mesecu aprilu 1985.

Neizpodbitna so tudi dejstva, da so samoupravni akti s področja varstva pri delu in požarnega varstva neustrezni. Menimo, da jih bomo v letu 1985 uspeli obnoviti in dopolniti.

Služba za varstvo pri delu in požarno varnost uporablja kot osnovo za delo zlasti samoupravne akte interne-

ga značaja, razen tega pa opravlja tudi naloge, ki jih določajo samoupravni splošni akti ter 6., 7. in 8. člen Pravilnika o osnovah za organiziranje službe za varstvo pri delu.

Opozoriti moram še na to, da bi problematiko varstva pri delu in požarnega varstva med letom morali obravnavati tudi v osnovnih organizacijah Zveze komunistov in sindikata. Prek svojih izvršilnih organov bi lahko bolj neposredno razreševali sprotne in dejanske naloge na tem področju. Večji del nalog smo s skupnimi močmi uresničili, ostalo pa jih je seveda še nekaj nedokončanih, predvsem zaradi tega, ker se najodgovornejši nosilci ne zavedajo odgovornosti za varno delovno okolje.

Ivan Četina

Nagradni natečaj – koliko poznamo aerove izdelke

Predsedstvo osnovne organizacije ZSMS v tozdu Kemija Celje je ob koncu lanskega leta razpisalo nagradni natečaj na temo: koliko poznamo Aerove izdelke?

V natečaju so sodelovali učenci celjskih osnovnih šol Veljka Vlahovića in Ivana Kovačiča-Efenka ter varovanci vrta Zarja – oddelek Veljko Vlahović, katerega pokrovitelj je naša temeljna organizacija.

Do določenega roka smo prejeli 200 prispevkov, od tega 123 risb, 49 spisov in 28 pesmi. Največ prispevkov so poslali učenci Osnovne šole Veljka Vlahovića – kar 164. Podobno število prispevkov smo zabeležili že na enakem natečaju leta 1983.

Posebna komisija bo ocenila poslane prispevke, o nagrajencih pa bomo poročali prihodnjič.

Tokrat vam želimo predstaviti nekaj del, ki smo jih prejeli.

Anita Žoher

AERO

Aero izdeluje čudne stvari, kar mi v roki ostane, po Aero diši. Zvezke zavijam v Amor papir, da bo z madeži mir. V šoli klepečem, ust zapreti se ne da, a tu je Aero, ki selotej nam da.

Tajnica tipka in klepeta, da njenih napak se prešteti ne da. In spet Aero na pomoč prihiti in napake odstraniti hiti. Otroci rišejo z barvicami, le kaj bo, ko domov bodo prišli? Geografija z zemljevidi nas straši, mi pa jih bomo kopirali, saj za to nam Aero indigo podari. A pred kratkim bombic zmanjkalo je že, jih nismo dobili, nam pisanje ne gre. Aero pa dela in dela naprej, ne da si pokoja, naj dela brez mej!

Barbara Kveder, 7. c

Osnovna šola

Veljko Vlahović Celje

AERO

Iz Aera smo dobili nagradni razpis: Kaj vem o Aeru in njegovih izdelkih?

O tem vprašanju sem dolgo premišljeval, toda priznati moram, da sem na list papirja napisal le tri stavke, pa še te sem prečrtal. Nato sem se zagledal v nalivno pero in bombice, ki jih izdelujejo v Aeru. Začel sem premišljevat, kaj če bi napisal nekaj o tem. Vendar tudi to ni šlo. Naveličal sem se in vzel v roke zemljepisni zvezek. Naenkrat se je na vratih moje sobe pojavil bratec. V glavo mi je šinila izvrstna ideja. Vzel sem star in pokvarjen mikrofon in začel kot novinar spraševati bratca, kaj ve o Aeru. Po kratkem premisleku je dajal: »O Aeru vem že marsikaj. Večkrat o njem piše tudi v Cicibanu. Pa tudi lansko leto smo bili z malo šolo v Aeru. Videl sem, kako delajo tempera barvice, šolske potrebščine in druge stvari.«

»Počasi, počasi«, sem mu dejal, »saj nisem računalnik!« Tako sem malo za

šalo, malo za res zapisal (tako kot novinar) vse o tem, kar mi je povedal brat. Še nikoli poprej mi ni tako navdušeno in natančno pripovedoval o kakšni stvari, povedal – opisal mi je celo pot od vrtca do Aera, stroje in delavce v Aeru in pot od tam do vrtca in domov. Ker je videl, da ga pozorno poslušam, se je tako razgovoril, da je pri vsej zgodbi še nekaj dodal.

Tako sem o Aeru zvedel marsikaj in sicer ne od kakšnega delavca v Aeru, ampak od svojega brata Janeza.

Grega Leben, 7. a
Osnovna šola
Veljko Vlahović

TOVARNI AERO

Tovarna Aero nas pridno s papirjem zalaga, ko opravlja delo, nikdar ne omaga. V bombicah dobi se za peresa črnilo, pa – ne pozabimo – tudi lepilo. V imenu novinarskega krožka se vam zahvalujemo, vaše izdelke radi kupujemo. Zato vam želimo, da bolj kot pijača Lero, slovi tovarna Aero.

Petra Privšek, 4. a
Osnovna šola
Ivan Kovačič-Efenka

AERO

Velika, prostorna tovarna Aero ob Dečkovi cesti v Celju stoji, kjer ob modernih napravah in strojih nastajajo nove in nove stvari.

Njih kvaliteta odlična poznana je daleč okrog, kaj vse izdeluje Aero naštel bo vsakdo povsod.

Tempere v barvah vseh, v tubah, velikih in majhnih, vodenke vseh vrst, pa lepilni trakovi, barvni papir in vložki črnilni,

nalepke vabljuje, ki vsakdo jih rabi, brez etiket tudi šolarja ni, saj zvezek bi brez lastnika ostal, pa tudi razreda ne bi spoznal.

Le malo časa tipkar porabi, ko med pisalne liste kopirni papir Aero postavi. Vse to in še mnogo drugih stvari iz te velike tovarne se nenehno vrsti.

Barva in lepi, zavija, označi vsak proizvod v deželi tej naši, firma Aero še preko meja svoje izdelke prodajati zna.

Marta Kovačič, 7. a
Osnovna šola
Ivan Kovačič-Efenka

POROČAMO O ...

Družbenopolitična aktivnost v letu 1984

O dejavnostih z družbenopolitičnega področja delovanja smo vas med letom skušali tekoče seznanjati s krajšimi zapiski, objavljenimi v našem internem glasilu Informacije.

Namen pregleda družbenopolitične aktivnosti v letu 1984 ni v naštevaniu števila sej, temveč v vsebinskem pregledu celotnega dela družbenopolitičnih organizacij naše delovne organizacije.

Kakor običajno, naj tudi tokrat pričnemo z aktivnostjo članov Zveze komunistov.

Poleg vsebinskih priprav na 4. sejo Akcijske konference komunistov delovne organizacije Aero, katere osrednja tema so bili ukrepi za trajnejše in poglobljene odnose v delovni organizaciji Aero, je bilo precej časa namenjenega spremljanju realizacije sklepov prejšnjih sej Akcijske konference komunistov, obravnavam poslovnih rezultatov (ob koncu leta s posebnim poudarkom na težki situaciji v Kemiji Šempeter), predlogov sklepov 13. seje CK ZKJ, idejno-teoretičnemu izobraževanju komunistov in podobno.

Dvakrat smo bili gostitelji delovne skupine Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, seji pa sta bili namenjeni razpravi o inovacijski dejavnosti v naši delovni organizaciji (s posebnim poudarkom uspešnosti inovatorjev v Kemiji Celje) ter obravnavi predloga sklepov 13. seje CK ZKJ, na katerega so bile znotraj naše delovne organizacije izrečene številne pripombe in podane pobude za izboljšanje in krepitev vloge Zveze komunistov, tako znotraj temeljnih organizacij in DSSS, kot izven njih.

Delo sindikata smo ob koncu leta 1984 pregledali na letnih sestankih osnovnih organizacij Zveze sindikatov temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb.

Izhajajoč iz temeljnih opredelitev dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije in dela osnovnih organizacij v preteklem obdobju, je bila sindikalna aktivnost usmerjena v področja uveljavljanja samoupravljanja in delegatskih odnosov, delitve po delu in rezultatih dela, gospodarjenja, socialne politike in krepitev vloge osnovne organizacije Zveze sindikatov.

Vsebina vseh poročil, pripravljenih za obravnavo na letnih sestankih, kaže na še vedno prepogosto pasivnost večine delegatov v delegacijah samoupravnih interesnih skupnosti, boljše oceno lahko pripišemo le delovanju delegatov Zbora združenega dela in delavskih svetov.

Sindikat se je skozi vse leto aktivno vključeval v področje delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Težke socialne primere smo poskušali reševati z dodeljevanjem socialnih pomoči. Ob tem je potrebno izpostaviti skupno ugotovitev, da socialnega statusa delavcev ne bomo reševali z dodeljevanjem socialnih pomoči, temveč da je naša osnovna naloga zagotoviti delavcem za poln delovni čas takšen osebni dohodek, ki bo omogočal normalno življenje slehernemu izmed nas. Prizadevanja sindikata za zvišanje osnovne vrednosti razredov niso temeljila na boljših rezultatih poslovanja, temveč so bila nujna posledica nenormalnih podražitev in zviševanja osebnih dohodkov v drugih delovnih organizacijah.

O rezultatih poslovanja so člani izvršnih odborov skupaj z delegati delavskih svetov in predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij razpravljali ob trimesečjih. Ob vsakokratnih obravnavah, zlasti pa v razpravah na letnih sestankih so bili poleg težav z zagotavljanjem kvalitete izdelkov, težav pri pridobivanju deviznih sredstev zaradi slabših izvoznih rezultatov in pomanjkanja naročil domačih kupcev, izpostavljeni odnosi med temeljnimi organizacijami in neenotno izvajanje skupno dogovorjene poslovne politike.

Še posebej analitično so o poslovnih rezultatih razpravljali člani Izvršnega odbora osnovne organizacije Zveze sindikatov temeljne organizacije Kemija Šempeter in ob tem opozarjali na vrsto napak, ki jih je za izboljšanje gospodarjenja potrebno čimprej odpraviti.

Pri Konferenci osnovnih organizacij Zveze sindikatov delovne organizacije Aero deluje poleg predsedstva še več drugih organov (planinsko

društvo, komisija za šport in rekreacijo, komisija za kulturno dejavnost, svet abonentov, aktiv žena, aktiv krvodajalcev, upravni odbor blagajne vzajemne pomoči...). Podrobnejše prikazovanje aktivnosti vsake izmed komisij bi bilo preobsežno, gotovo pa je, da so si člani po posameznih področjih prizadevali za čimboljše delo in v posamezne akcije vključevali kar največ delavcev.

Že danes naj opozorimo na pomembnost vsebine letnega sestanka konference osnovnih organizacij delovne organizacije Aera Celje, na katerem bomo med drugim podrobneje analizirali in ocenili delo konference in njenih asociacij.

Delovanje mladincev je bilo tudi v letu 1984 v veliki meri usmerjeno v

najrazličnejše akcije na kulturnem in športnem področju, ter delovne akcije v okviru delovne organizacije Aero. Med letom so bile zaradi kadrovskih sprememb v petih osnovnih organizacijah ZSMS (Kemija Šempeter, Grafika, DSSS, Trženje in Medvode) programsko-volilne konference, na katerih so bila izvoljena nova predsedstva osnovnih organizacij Zveze socialistične mladine Slovenije.

Skupaj s koordinacijo osnovnih organizacij ZSMS na ravni delovne organizacije Aero, so mladinci s svojim delovanjem posegali tudi na področja reševanja stanovanjske problematike (pobuda za znižanje finančne udeležbe dobitnika družbenega stanovanja), kadrovske politike (zaposlovanje invalidnih oseb, pripravnikov, možnosti

izobraževanja ob delu in iz dela, štípendiranje...), delovanja delegatskega sistema (samoupravne delovne skupine), idejno-političnega izobraževanja in podobno.

S pregledom dejavnosti družbenopolitičnih organizacij smo skušali opozoriti le na najpomembnejše aktivnosti v letu 1984, res pa je, da bi z večjo pripravljenostjo slehernega delavca v Aeru dosegli še boljše rezultate.

Presoja o uspešnosti družbenopolitičnega dela v letu 1984 vam prepuščamo z željo, da boste na odpravljanje pomanjkljivosti našega dela v prihodnje vplivali tudi s svojo aktivnostjo in predlogi za boljše delo.

Leonida Sternad

Delo delegacij v DO Aero

V naši delovni organizaciji izvajamo delegatski sistem prek delegacij samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, ki so glede na število delavcev organizirane v tozdih Kemija Celje in Grafika v posebne delegacije (nad 300 zaposlenih) in v tozdu Trženje ter DSSS v združene delegacije (nad 100 zaposlenih), medtem ko tako imenovanih splošnih delegacij v Aeru ne poznamo. Delegatski sistem v tozdih Kemija Šempeter in Tovarna celuloze in papirja Medvode je organiziran posebej, glede na občino.

Do leta 1982 je bilo delovanje posameznih delegacij organizirano na ravni temeljnih organizacij in delovne skupnosti, ki so na svojih sejah obravnavale delegatska gradiva in delegirale delegate na raven konference. Zaradi več pozitivnih ugotovitev pa smo se ob volitvah v marcu 1984 odločili za nov način delovanja delegatskega sistema na področju samoupravnih interesnih skupnosti, ki zagotavlja enakopraven položaj vseh delegatov pri odločanju o skupščinskem gradivu, racionalnost pri sklicevanju sej, zagotovitev enake strokovne pomoči pri obravnavi gradiva vsem delegatom, lažje vključevanje družbenopolitičnih organizacij v delo delegacij, lažje zagotavljanje prisotnosti strokovnih delavcev in strokovnih služb na sejah delegacij, kadar je v obravnavi vsebinsko zahtevnejše gradivo.

Gradivo za sejo konference delegacij delegati prejmejo skupaj z vabilom. Res je, da Delegatskega poročevalca in Indok informacij, ki vsebujejo povzetke gradiv za skupščino, ne prejme vsak, temveč vsak drugi ali tretji delegat, vendar pa ga vsakdo lahko dobi na vpogled pri predsedniku delegacije v temeljni organizaciji in delovni skupnosti skupnih služb.

Za posamezne delegacije samoupravnih interesnih skupnosti je poslovni svet imenoval strokovne delavce, ki naj bi na konferenco posredovali svoja strokovna mnenja, pripombe in tako pomagali pri obravnavi posameznih gradiv. Vendar ugotavljamo, da je problematično področje otroškega varstva, zdravstva in kulture, kjer nimamo »pravih« strokovnih delavcev.

Ko ocenjujemo udeležbo delegatov na konferencah posameznih samoupravnih interesnih skupnosti ugotavljamo, da se le-ta iz seje v sejo slabša, tako da v večini seje niso sklepčne.

V glavnem gre za odsotnost vedno istih delegatov. Takšno stanje pogojuje okrnjeno razpravo in jemlje voljo do dela tudi tistim delegatom, ki se seji sicer redno udeležujejo. Zaskrbljujoče pa je tudi dejstvo, da so med mnogokrat (neopravičeno) odsotnimi tudi predsedniki posameznih delegacij iz temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb, ki bi morali še posebej skrbeti za udeležbo in razpravo »svojih« delegatov na konferenci.

Premalo se zavedamo, o kako pomembnih stvareh razpravljamo in v končni fazi tudi odločamo. Naj naštejemo le nekatere: višina prispevnih stopenj iz osebnega dohodka in dohodka posamezne samoupravne inte-

resne skupnosti, temelji plana 1981-1985 ter spremembe in dopolnitve, programi dela SIS in poročilo o delu, finančno poslovanje, analiza razvojnih možnosti za obdobje 1986-1990... K nezavidljivemu stanju na področju delovanja delegatskega sistema v naši delovni organizaciji pa verjetno prispeva svoj delež tudi dejstvo, da naši delegati na skupščini na zastavljena vprašanja oziroma pripombe dobijo odgovore (ustno na sami seji ali pisno) le v nekaterih primerih. Delegati se pogosto pritožujejo, da so bili odgovori na sami seji posredovani bolj načelno, preveč strokovno, njim nerazumljivo, tako da se mnogokrat zgodi, da pripombe ne morejo dodatno utemeljiti, pa tudi zato, ker niso za to dovolj strokovno usposobljeni. Mnogokrat pa na pripombe sploh ne dobimo odgovorov.

O delovanju delegacij oz. konferenc delegacij Zbora združenega dela pa lahko rečemo, da je le-to boljše. Ne pojavljajo se vprašanja v zvezi s sklepčnostjo konferenc pa tudi razprave so dokaj kakovostne. Podobno kot na skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti pa se tudi na skupščini zbora združenega dela večkrat zgodi, da pripombe na posamezne točke dnevnega reda niso upoštevane, oziroma da odgovori na zastavljena vprašanja niso na takšni ravni, da bi lahko naši delegati vodili enakopraven dialog.

Poleg samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti poznamo še samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje: Območna SIS za PTT - enota OSIS PTT Celje, Območna vodna skupnost Savinja-Sotla - temeljna vodna skupnost Celje, SIS za varstvo pred požarom - požarna skupnost ipd. . .

Obravnavna gradiv teh skupnosti poteka prek delegatov na delavskih svetih v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb, leti določajo delegate za konferenco, konferenca pa delegira delegata za posamezno skupščino (potrebno bi bilo določiti stalne delegate).

Pri delu na tem področju ugotavljamo, da imamo pri obravnavi gradiv samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje mnogo težav, saj gradiv ne dobivamo pravočasno, tako da ni mogoče izpeljati samoupravnega postopka v vseh naših temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skup-

nih služb (potrebno je upoštevati dejstvo, da se seje delavskih svetov sklicujejo, ko je na voljo več gradiva), gradiva so posredovana tudi v premajhnem številu izvodov, za posamezna področja pa tudi nimamo ustreznih strokovnih delavcev.

Lidija Špiljak

Družabne igre mladih

Mladinci tozda Kemija Celje so lani novembra pripravili že druge družabne igre mladih. Sodelovalo je osem ekip, kar je gotovo razveseljivo, saj se v tolikšnem številu mladinci doslej še niso zbrali. Še posebej moramo pohvaliti mladince iz tozdov Grafika in Kemija Šempeter, ki so nastopili s tremi, oz. dvema ekipama. Žal pa na igrah spet ni bilo predstavnikov tozda Trzenje.

Po petih, živahnih in šaljivih igrah so dosegli najboljše rezultate mladinci I. ekipe Kemija Šempeter, drugo mesto sta si delili III. ekipa Grafika in ekipa DSSS, četrti so bili mladinci Kemije Celje, peti Grafika II. ekipa, šesti Grafika

I. ekipa, sedma je bila ekipa iz Medvod, osma pa II. ekipa Kemije Šempeter.

Mladinci iz šempetske Kemije so kot zmagovalci tudi prireditelji letošnjih družabnih iger mladih.

Zaključek je bil poln dobre volje in smeha, podeljene pa so bile tudi posebne šaljive nagrade.

Fant z najbolj bujnim lasiščem je prejel glavnik – tozd Kemija Šempeter, dekle z najlepšim nasmehom zobno pasto in ščetko za zobe – DSSS, tekmovalec z največ trem je dobil vitaminske bonbone za pomiritev – tozd Grafika, najbolj izviren tekmovalec pa je dobil smešno igračko – tozd Kemija Šempeter.

Za uspešno vodenje iger in sodelovanje pri mladinskih akcijah se moramo zahvaliti Marjanu Mirniku, za pomoč pri organizaciji pa Petru Svetu. Za uspešno in pravično ocenjevanje pa se zahvaljujemo Boži Sušterič, Ivanu Cviklu in Franciju Zupančiču.

Marjana Kores

Jesti kremne rezine z zavezanimi rokami ni lahko...

pa tudi sok po dudki ne teče hitro...

Risanje karikature

Pantomima iz živalskega sveta

	DOMOVNA PRUSOV	VEČANJE	PRIPADNIK NEKD. INDIJAN- LJUDSTVA	PLEMENA KOVINA (ZNAK P)	SL. FILM- IGRALKA (ITA)	ORGAN VIDA	PISATELJ VISOKA KRONIKE (IVAN)		SL. MESTO BELORUSI SSR	JAP. LUKA NA OTOKU HONŠU	STREHA	TRAVA PRVE KOŠNJE	
	DIFERENCA							IGRALEC PURIJAN					
	INSTITUCIJA							PROČITE DO JUBINEJ TEČAJU					
	ÉLANTEN PLIN							JON Z NEGATIV- NADOLEJ VERDNIEM DOKRA					
MESNA JED V KONSERVI TESTENICA						UDJE ORGANI- ZACIJE							
KRATEK POZIREK		KRILOV IVAN			JUG. NO- BELOVEC (IVO)	AGITACIJSKA IGRA ODVOLJIM MOŠKI							
PISATELJ TORKAR		ZARDEVANJE		PRIZNAVANJE ZA USPEH SL. PISA- TELJICA					MAČELO, PREPIS	MREŽICA, MEMORAN		JOŽE ? MANEVRI	
KOBALT		RIM. BOG. LOVA KDEMA BOLEZEN					REKA, KI TEČE SROJ FIRENCE					MESTO NA NIZOZEML- SKEM	
NADNA- RAVNO BITJE				DANILO LOKAR PILOT, LETALEC			SOLICA TUMRNA STERKA						
							PTIC PEVEC						
	POLITIK ZRIN (EGON)		GORA V JUBINJIM DECEK Z ALTON				BEKA NA KRAJU IGRALKA BELAK						
BIVŠI NOGOMETNA VELEŽA (DUŠKO)						VLEČENJE DRAGAN, NIKOLIČ				II. ZNAMKA KAMONOV IZRAEL- IGRALKA (DALIJA)			
ANGL. SVETLO PIVO		ANTON ASKERC		ŽALČNA ZLEZA ORIENT- ŽGANJE					LOJZE ROZMAN RONALD			SRB. M. IHE	
HARRY TRUMAN		KONEC ŽIVLJENJA	KRAJ NA KRASU						KRONIK V ISTRU HERILNIH KOTOV				
ZVER IZ RODU NAČK			ŽELEZN. TRACHICA SLAP SAVINJE			LJUBK. Ž. IHE	SODOBNI SL. GEOLOG (IVAN)						
SI-SLI KAR IN KARI- KATURIST (HINKO)							LETOPIŠ KRAJ PRI MARIBORU						
			ŽENIN ALI- NOŽEV OČE	KURENT						GOROVIJE V BOL- GARIJI	ZVIJAČA, UKANA	KOBALNI OTOK	MAŠ AERO
	TRINITRO TOLUOL			KRAJ PRI DONŽALAN	ZAJECAR ZLI DUH V SLOVAN MITOLOGII			ŽILA ODVODNIKA					OČE
									SREDOZEM OKRAŠNI GRN				
	PREBI- VALKE ASIRIJE									ANGL. PESNIK (THOMAS STEARNS)			
	VINOROD RASTLINA						SESTAVIL JANEZ KURENT						

Za nagradno križanko št. 9 smo prejeli 133 rešitev, za št. 10 pa 158. Žreb je nagrade razdelil takole:

1. nagrada – 600 din – Silva Brdник – TOZD Medvode	1. nagrada – 600 din – Ladislav Fedran – TOZD Grafika
2. nagrada – 400 din – Brigita Goluh – DSSS	2. nagrada – 400 din – Marinka Vajs – TOZD Medvode
3. nagrada – 200 din – Milena Kupec – TOZD Kemija Šempeter	3. nagrada – 200 din – Nuša Kos – TOZD Trženje

Izrezek z vpisano rešitvijo nagradne križanke št. 1 pošljite na naslov: Kadrovski in splošni sektor AERO, Čuprijska 10, Celje. Na pisemsko ovojnico napišite: NAGRADNA KRIŽANKA 1. Pri žrebanju bomo upoštevali pravilne rešitve, ki bodo v našem uredništvu do srede, 20. februarja 1985.

Preberite, ne bo vam žal . . .

Priročnik, DVE LEVI DVE DESNI, ki je izšel v založbi Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva Ljubljana, v lanskem letu. Že sam naslov pove, da gre za priročnik za pletenje, ki so ga uredile kar štiri avtorice z bogatimi izkušnjami na področju ročnih del: Ida Marinčič, Judita Treppo, Katja Kmet in Dušica Breskvar. Knjiga je seveda ena od mnogih podobnih pri nas, pa vendar boljša. Boljša zato, ker je zelo primerna tudi za tiste, ki plesti še ne znajo, pa bi se tega ročnega dela želele oz. želeli naučiti. Tiste pa, ki se s tem ročnim delom že dalj časa ukvarjate, boste v priročniku našle vrsto zanimivih modelov, katerim lahko primate še kakšno svojo zamisel, pa boste svoje drage ali sebe oblekle v zanimive in unikatne pletenine.

Seveda, priročnik je drag, zato si ga raje izposodite v knjižnici.

Roman Hammanda Innesa – SKRIVNOST ZAPUŠČENE LADJE je izšel pri Mladinski knjigi – Ljubljana 1983 leta.

Roman je napeto, zanimivo branje, kot nalašč primerno za puste zimske večere, ko tudi televizijski program spominja na zimsko sivino.

Zapuščena ladja je imela nekoč ime Mary Deare. Štirideset let je plula po svetovnih morjih, doživela dva brodoloma, trikrat v obeh vojnah jo je zadel torpedo. Napeta in skrivnostna zgodba zapuščene ladje se prične iz kar se da preprostega vzroka: lastniki jo želijo potopiti, da bi dvignili zavarovalnino.

Vendar se zgodba precej zaplete, saj ladja potem, ko je nekega dne vsa obtočena in izmučena zaplula iz Biskajskega zaliva v Rokavski preliv, izgine. Znova so jo zagledali, ko se je kot prikazen, brez posadke, pojavila iz teme

med čermi Rokavskega preliva. V tem trenutku pa se pričinja čudna zgodba in prično se odkrivati usode ljudi, povezanih s skrivnostno ladjo. To je romantična napeta zgodba, ki bo marsikoga pritegnila, pa čeprav se konča tako banalno, kot sem že v začetku omenila.

Poznavalce pustolovskih del, bo roman na trenutku spominjal na znan pustolovski roman iz pomorskega življenja – Islandski ribič.

PISMA SINU, z naslovom NI NESKONČNIH POTI – avtorice Franje Bojc-Bidovec, zdravnice, po kateri je dobila ime znana, od sovražnika nikoli odkrita bolnišnica FRANJA, kjer so se zdravili ranjeni borci. Delo, ki ga sestavlja vrsta pisem, je izšlo lani pri založbi Borec v Ljubljani.

Doktorica Franja v tem delu govori o sebi, svojem življenju od otroških let dalje. Živela je v veliki družini in po dolgih letih težavnega prebijanja skozi revščino srednješolskih in študijskih let, dosegla želeni cilj, ki so ji ga vsi odsvetovali – postala je zdravnica. Vendar, ko je šele pričela z delom v svojem poklicu, se je začela vojna. In Franja, ki se je že v študijskih letih vključevala v delo naprednih mladinskih vrst, se je kmalu vključila v NOB. Vendar je v partizanskih vrstah, poleg težkih trenutkov zaradi časa, v katerem je živela, doživela tudi marsikakšno bridkost zaradi svoje neuklonljivosti in svobodomiselnosti, ki se ni vedno vklapljala v včasih zelo ozko gledanje takratnih vojaških in političnih vodstev.

Doktorica Franja piše pisma svojemu sinu, zdravniku, da bi mu povedala nekaj več o sebi, tudi tisto, za kar med njunim skupnim življenjem ni bilo priložnosti.

Danes živi v pokoju ob svojem možu in vnukih. Še zmeraj je zelo živahna, še zmeraj samosvoja, tudi danes se upira vsemu in vsem, ki bi jo radi utesnjevali.

Osebnost, kakršne ne srečamo na vsakem koraku. Zato bodo vsakomur, ki ima rad dobro knjigo, njena pisma zanimivo branje.

PEŠČENA URA je knjiga pisem Edvarda Kocbeka Borisu Pahorju v času od 1940. do 1980. leta.

Knjiga je izšla pri Slovenski matici v lanskem letu.

V knjigi je objavljenih 109 Kocbekovih pisem Borisu Pahorju. Od prvega pisma 3. septembra 1940 – vojaku in sodelavcu Dejanja (revija, ki je izhajala v Libiji) v Libiji do zadnjega, v katerem Kocbek govori že o svoji usodni zadnji bolezni – 14. januarja 1980. Objavljeni so vsi ohranjeni dopisi. Gre za objavo korespondence le z ene strani, brez Pahorjevih odgovorov. Boris Pahor je k prijateljevim pisemom napisal deset strani pripomb.

Pisma govore največ o literaturi, pa tudi o Kocbekovem življenju in včasih o njegovih človeških stiskah, poleg tega tudi o različnih doživetjih in vtisih v raznih krajih, v Parizu in drugod.

Pisma so po kvaliteti pisanja in po svoji tehtnosti enakovredna objavljenim Kocbekovim dnevnikom, na posameznih mestih pa celo bolj pretresljiva in seveda v celoti povsem avtentična.

Knjiga je brez dvoma dokument nekega časa in odnosov v njem in je ne gre prezreti.

DRUGO IME ZA LJUBEZEN je roman ameriškega pisatelja Donalda McCollina, ki je izšel lani pri Mladinski knjigi v Ljubljani.

Avtor se je lotil nadvse zanimive in bralcem zelo ljube teme, vojne in vojaške bolnišnice.

Na Bahamih, kjer je bila ena od vojaških baz, je velika vojaška bolnišnica, kjer je eden od oddelkov namenjen tudi za rehabilitacijo vojakov, ki so doživeli živčne zlome oz. napade lažje narave.

Oddelek vodi mlada medicinska sestra, ki ima, kljub svoji mladosti, veliko izkušenj. Vojna se bliža koncu, vsi se tega veselijo, le bolniki Oddelka X, kakor se imenuje omenjeni oddelek, ne.

Nekaj tednov pred koncem vojne pride na oddelek mlad vojak, ki so ga poslali na zdravljenje zaradi pretepa v enoti, kateri je poprej pripadal. Videti je zdrav in čeden.

Vname se ljubezen med sestro in njim, vendar se po precejšnjih zapletih tragično konča.

Skratka preprosto, zanimivo branje, kot nalašč za pust zimski večer.

Dora Rovere

Celje - skladišče
D-Per

452/1985

1119854097,1

COBISS ©

OSREDNJA KNJ. CELJE

